



Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
JULIANE KOKOTT
esitatud 6. septembril 2012¹

Kohtuasi C-73/11 P

**Frucona Košice a. s.
versus**

Euroopa Komisjon

Apellatsioonkaebus — Konkurents — Riigiabi — EÜ artikli 87 lõige 1 — Riigiabi mõiste — Turumajanduse tingimustes tegutseva eraõigusliku võlausaldaja kriteerium — Maksuvõla osaline vähendamine võlausaldajate kokkuleppe menetluses — Kokkuleppe- ja pankrotimenetluse eeliste ja puuduste hindamine — Pankrotimenetluse ebakindlus ja kestus — Slovakkia maksuhalduri käitumine äriühingu Frucona Košice suhtes

I. Sissejuhatus

1. Käesolevas kohtuasjas esitatud apellatsioonkaebus võimaldab Euroopa Kohtul arendada edasi riigiabiõigust käsitleva kohtupraktika üht olulist aspekti. On asjakohane muuta sisukamaks *eraõigusliku võlausaldaja kriteerium*, mille alusel hinnatakse, kas teatav maksu tasumise soodustus või koguni äriühingu vastu esitatud nõudest loobumine avalik-õigusliku asutuse poolt on konkurentsioiguse seisukohalt neutraalne või tuleb see kvalifitseerida riigiabiks EÜ artikli 87 lõike 1 (nüüd ELTL artikli 107 lõige 1)² tähenduses. Erinevalt sellega tihedalt seotud erainvestori kriteeriumist³ on eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumi Euroopa Kohtu praktikas siiani suhteliselt vähe käsitletud. Nii ongi see jäänud määratlemata ja „salapäraseks”.⁴

2. Käesoleval juhul on tegemist eraõigusliku võlausaldaja probleemistikuga pankrotimenetluses aset leidvas võlausaldajate kokkuleppe menetluses (edaspidi ka „kompromiss”), mille raames loobus Slovakkia maksuhaldur 2004. aastal aktsiisinõudest äriühingu Frucona Košice a.s. (edaspidi „Frucona” või „apellant”) vastu 65% ulatuses. Komisjon kvalifitseeris Euroopa Kohtu heakskiidul kõnealuse loobumise riigiabiks, sest tema hinnangul saaks Slovakkia riigikassa Frucona pankroti korral protsentuaalselt suuremad summad kui kompromissi puhul. Frucona on seevastu kindlalt seisukohal, et Slovakkia riigikassa ei saaks pankrotimenetluses ega maksuvõla sissenõudmise menetluses – igal juhul mitte ilmselgelt – suuremat maksusummat kui kompromissotsuses kokku lepitud 35% võlasummast.

1 — Algkeel: saksa.

2 — Käesoleva õigusvaidluse lahendamisel tuleb lähtuda liidu õiguses sätestatud riigiabi keelust EÜ artikli 87 lõike 1 sõnastuses, sest komisjon tegi vaidlusaluse otsuse 7. juunil 2006, st enne Lissaboni lepingu jõustumist.

3 — Vt selle kohta põhimõttelise tähtsusega 21. märtsi 1991. aasta otsus kohtuasjas C-303/88: Itaalia Vabariik vs. komisjon (EKL 1991, lk I-1433, punktid 20–22) ja lisaks hiljutine 5. juuni 2012. aasta otsus kohtuasjas C-124/10 P: komisjon vs. EDF jt, nn EDF-i kohtuotsus.

4 — Samal arvamusel on ka kohtujurist Poiares Maduro oma 1. aprilli 2004. aasta ettepanekus kohtuasjas C-276/02: Hispaania vs. komisjon (EKL 2004, lk I-8091, ettepaneku punkt 36).

3. Pooled vaidlevad siinkohal Euroopa Kohtu 1999. aasta otsuses DMT⁵ võrdlemisi ähmaselt sõnastatud eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumi üle. Sellekohaselt tuleb avalik-õigusliku asutuse antud soodustus maksu tasumisel kvalifitseerida alati riigiabi, kui asjaomane äriühing ei oleks sarnases olukorras *ilmselgelt* saanud eraõiguslikult võlausaldajalt võrreldavat majanduslikku eelist. Nagu käesolev vaidlus näitab, on seda küsimust käsitleva kohtupraktika täpsustamine oluline.

II. Vaidluse taust

4. Frucona on Slovakkia õiguse alusel asutatud äriühing, mille asukoht on Košices (Slovakkia). Algselt tegeles apellant piirituse ja piiritusjookide tootmisega ning toiduainetööstuse valdkonnas puu- ja köögiviljakonservide ning mahlade tootmisega, samuti gaseeritud ja gaseerimata jookide tootmisega. Apellandilt võeti 6. märtsil 2004 ära piirituse ja piiritusjookide tootmise ja töötlemise litsents, sest ta ei olnud tasunud aktsiisi, ning sellest ajast alates ta ise piiritusjooke enam ei tootnud, vaid turustas teise ettevõtja toodetud piiritusjooke.

A. Siseriiklik haldus- ja kohtumenetlus

5. Kuivõrd Fruconal ei olnud võimalik maksta 2004. aastal tasumisele kuulunud aktsiisi, siis oli ta maksejõuetu Slovakkia pankroti- ja võlausaldajate kokkuleppe seaduse tähenduses. Seepärast esitas Frucona 8. märtsil 2004 Krajský súd v Košiciach'ile (Košice piirkondlik kohus) avalduse võlausaldajate kokkuleppe menetluse algatamiseks. Avalduses võttis ta aluseks 644,6 miljoni Slovakkia krooni (SKK) suuruse maksuvõla kogusumma ja tegi ettepaneku, et ta maksab tagamata nõuetega võlausaldajatele ja teatavatele esimese järgu nõuetega võlausaldajatele igaühele 35% võlgnetavast kogusummast. Lõviosa Frucona võlast moodustas Slovakkia maksuhaldurile võlgnetav aktsiis.

6. Enne kui Krajský súd v Košiciach kompromissi kinnitas, esitas Frucona kohalikule maksuhaldurile mitu auditi aruannet, et viimane saaks hinnata kas talle sobib paremini kompromiss, pankrotimenetlus või muu maksuvõla sissenõudmise võimalus. 21. juunil 2004 kontrollis Slovakkia maksuhaldur apellandi äriruume eesmärgiga teha kindlaks ettevõtja likviidsed varad.

7. Kuigi Slovakkia maksuameti direktor andis kohalikule maksuhaldurile korralduse apellandi väljapakutud kompromissettepanekuga mitte nõustuda, sest see ei olnud Slovaki Vabariigile kasulik, hääletas kohalik maksuhaldur 9. juulil 2004. aasta kompromissettepaneku poolt. Krajský súd v Košiciach kinnitas 14. juuli 2004. aasta otsusega kompromissi, mis nägi ette, et Slovakkia maksuhalduri nõudest tasutakse 35% ehk umbes 224,3 miljonit Slovakkia krooni.

8. Slovakkia maksuamet kõrvaldas 14. juulil 2004 kohaliku maksuameti direktori teenistusest ja määras uue direktori. Direktorile esitati hiljem süüdistus pettuses ja omastamises, kuid ta mõisteti lõpuks kõigis talle süüks pandud kuriteoepisoodides õigeks.

9. Kohalik maksuhaldur teatas 20. oktoobril 2004 apellandile, et kompromiss on kaudne riigiabi, millele peab heakskiidu andma komisjon.

10. Najvyšší súd Slovenskej republiky (Slovaki Vabariigi kõrgeim kohus) jättis 25. oktoobri 2004. aasta otsusega kohaliku maksuhalduri 2004. aasta augustis esitatud apellatsioonkaebuse 14. juuli 2004. aasta Krajský súd v Košiciachi otsuse peale rahuldamata ja kinnitas, et see otsus on jõustunud ning kuulutas selle täidetavaks alates 23. juulist 2004.

11. Vastavalt kompromissotsusele maksis Frucona 17. detsembril 2004 kohalikule maksuhaldurile 224,3 miljonit Slovakkia krooni, mis moodustas 35% tema maksukohustusest.

5 — 29. juuni 1999. aasta otsus kohtuasjas C-256/97: DM Transport, nn DMT kohtuotsus (EKL 1999, lk I-3913, punkt 30).

12. Najvyšší súd Slovenskej republiky tühistas teistmismenetluse teel 27. aprilli 2006. aasta otsusega osaliselt Krajský súd v Košiciach 14. juuli 2004. aasta otsuse. Seejärel määras Krajský súd v Košiciach 18. augusti 2006. aasta otsusega kindlaks kohalikule maksuhaldurile võlgnetava summa, mis oli 640,4 miljonit Slovakkia krooni, millest 35% moodustas 224,1 miljonit Slovakkia krooni.

B. Komisjoni haldusmenetlus

13. Komisjon sai 15. oktoobril 2004 kaebuse apellandile väidetavalt antud ebaseadusliku riigiabi kohta. Ta algatas 5. juulil 2005 EÜ artikli 88 lõike 2 alusel ametliku uurimismenetluse.⁶ Selle käigus võttis komisjon 7. juunil 2006 vastu otsuse 2007/254/EÜ⁷ (edaspidi „vaidlusalune otsus“), mille artiklis 1 ta märkis, et Slovaki Vabariik on andnud Fruconale kompromissi raames 416 515 990 Slovakkia krooni suuruse riigiabi, mis on ühisturuga kokkusobimatu. Vaidlusaluse otsuse artiklis 2 kohustatakse Slovaki Vabariiki võtma kõiki vajalikke meetmeid, et abi selle saajalt viivitamata ja koos intressidega tagasi nõuda.

C. Esimese astme menetlus Euroopa Liidu Üldkohtus

14. Frucona esitas 12. jaanuaril 2007 Esimese Astme Kohtule (nüüd Üldkohus) vaidlusaluse otsuse peale EÜ artikli 230 neljanda lõigu alusel tühistamishagi. Üldkohus lubas 11. oktoobri 2007. aasta määrusega äriühingul St. Nicolaus-trade a. s. kui menetlusse astujal kodukorra artikli 116 lõike 6 tähenduses astuda menetlusse komisjoni nõuete toetuseks.

15. Frucona tühistamishagi ei olnud esimeses kohtuastmes edukas. Üldkohus jättis 7. detsembri 2010. aasta otsusega⁸ (edaspidi „vaidlustatud kohtuotsus“) Frucona hagi rahuldamata ja mõistis Fruconalt välja kohtukulud.

III. Apellatsioonimenetlus Euroopa Kohtus

16. Frucona esitas 17. veebruari 2011. aasta kirjaga Euroopa Kohtu kantseleisse Üldkohtu otsuse peale appellatsioonkaebuse.

17. Apellant palub:

- tühistada Üldkohtu 7. detsembri 2010. aasta otsus kohtuasjas T-11/07 osas, mis puudutab apellandi poolt Üldkohtule esitatud hagiavalduse neljandat ja kuuendat väidet;
- tunnistada need väited põhjendatuks;
- saata kohtuasi tagasi Üldkohtule uueks arutamiseks apellandi väidete 5–9 osas, mis puudutavad maksuvõla sissenõudmise menetlust;
- mõista apellandi kohtukulud välja komisjonilt.

18. Komisjon palub:

- jätta appellatsioonkaebus rahuldamata ja

6 — Komisjoni 5. juuli 2005. aasta otsus riigiabi C 25/2005 (ex NN 21/2005) kohta, avaldatud menetluse keeles koos tõlgitud kokkuvõttega (ELT C 233, lk 47).

7 — Komisjoni 7. juuni 2006. aasta otsus 2007/254/EÜ riigiabi C 25/2005 (ex NN 21/2005) kohta, mida Slovaki Vabariik on andnud äriühingule Frucona Košice, a.s. (teatavaks tehtud numbri K(2006) 2082 all) (ELT 2007, L 112, lk 14).

8 — Üldkohtu 7. detsembri 2010. aasta otsus kohtuasjas T-11/07: Frucona Košice vs. komisjon (EKL 2010, lk II-5453).

— mõista kohtukulud välja apellandilt.

19. Teine menetlusosaline, St. Nicolaus-trade, palub jätta apellatsioonkaebus rahuldamata ja vaidlustatud kohtuotsus muutmata ning mõista kohtukulud välja apellandilt.

20. Euroopa Kohtus menetleti apellatsioonkaebust kirjalikus menetluses ja 5. juulil 2012 toimunud kohtuistungil.

IV. Hinnang

21. Frucona ei käsitle apellatsioonkaebuses enam kõiki esimeses kohtuastmes esitatud väiteid. Apellant käsitleb eelkõige kahte vaidlustatud kohtuotsuse punktide 88–168 ja 212 kohta esitatud väidet. Esiteks väidab ta, et Üldkohus ei hinnanud seda, kas komisjon kohaldas eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumi õige õigusliku standardi alusel (vt allpool A osa). Teiseks väidab apellant, et eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumi kohaldamise osas tahtis Üldkohus lubamatult asendada komisjoni hinnangut oma hinnanguga; ja/või hindas olemasolevaid tõendeid selle kriteeriumi kohta ilmselgelt vääralt, moonutades sellega tõendite selget mõtet (vt allpool B osa).

A. Esimene väide: eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumi kohaldamise õiguslikud reeglid

22. Esimese väite ese on eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumi kohaldamise õiguslikud reeglid. Frucona heidab Üldkohtule ette, et viimane ei kasutanud komisjoni poolt eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumi kohaldamist kontrollides õiget õiguslikku standardit. Kõnealune väide puudutab vaidlustatud kohtuotsuse punkte 89–92 ja 106–121, peale selle vaidlustab apellant ka viidatud otsuse punktid 139–142.

1. Vastuvõetavus

23. Komisjon avaldab Frucona apellatsioonkaebuse esimese väite vastuvõetavuse osas kahes mõttes kahtlust.

24. Esiteks osutab komisjon sellele, et apellatsioonkaebus sisaldab kohati viiteid Frucona poolt esimeses kohtuastmes esitatud hagiavaldusele. Selline viitamistehnika ei ole kooskõlas Euroopa Kohtu kodukorra artiklis 112 sätestatud tingimustega.

25. Sellega seoses tuleb märkida, et ELTL artikli 256 lõikest 1 koostoimes Euroopa Kohtu põhikirja artikli 58 esimese lõigu ja Euroopa Kohtu kodukorra artikli 112 lõike 1 punktiga c tuleneb, et apellatsioonkaebuses tuleb esitada täpselt kohtuotsuse tühistamise nõuet konkreetselt toetavad õiguslikud argumendid.⁹ Tegelikult ei piisa kõnealuste tingimuste täitmiseks üldsõnalistest viidetest muudele dokumentidele, isegi juhul kui need on – nagu käesolevas kohtuasjas – apellatsioonkaebuse lisad.¹⁰

9 — 14. detsembri 1995. aasta määrus kohtuasjas C-173/95 P: Hogan vs. Euroopa Kohus (EKL 1995, lk I-4905, punkt 20); 17. septembri 1996. aasta määrus kohtuasjas C-19/95 P: San Marco Impex vs. komisjon (EKL 1996, lk I-4435, punkt 37); samuti 11. septembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-227/04 P: Lindorfer vs. nõukogu (EKL 2007, lk I-6767, punkt 45); 14. oktoobri 2010. aasta otsus kohtuasjas C-67/09 P: Nuova Agricast ja Cofra vs. komisjon (EKL 2010, lk I-9811, punkt 48) ja 29. septembri 2011. aasta otsus kohtuasjas C-521/09 P: Elf Aquitaine vs. komisjon, nn Elf Aquitaine kohtuotsus (EKL 2011, lk I-8947, punkt 144).

10 — Vt selle kohta Euroopa Kohtu 28. juuni 2005. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P ja C-213/02 P: Dansk Rørindustri jt vs. komisjon (EKL 2005, lk I-5425, punktid 94, 97 ja 100) ning Üldkohtu 28. juuni 2011. aasta määrus kohtuasjas T-454/09 P: van Arum vs. parlament (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata, punkt 133).

26. Käesoleval juhul ei viidanud Frucona üldsõnaliselt esimese astme kohtus esitatud väidetele ja argumentidele. Apellant pigem meenutas ja täpsustas piisavalt selgelt kõnealuste väidete konkreetseid aspekte apellatsioonkaebuse tekstis. Apellant viitas esimeses astmes esitatud hagiavalduse asjassepuutuvatele lõikudele üksnes oma väidete kinnitamiseks.

27. Seega on komisjoni kriitika alusetu.

28. Komisjon kahtleb ka apellatsioonkaebuse selle lõigu vastuvõetavuses, milles Frucona rõhutab kohalike ekspertide poolt pankrotimenetluses nõuete rahuldamise oodatava määra kohta antud hinnangu tähtsust.¹¹ Komisjon juhib tähelepanu sellele, et kõnealune lõik on paigutatud seosetult Frucona esimese väite lõppu ja järgneb selle väitega seonduvale kokkuvõtvalt sõnastatud taotlusele,¹² mistõttu jääb selle eesmärk Üldkohtu otsuse vaidlustamisel selgusetuks.

29. Komisjoni eeltoodud märkus ei ole samuti asjakohane. Pooled võivad ise otsustada, kuidas nad koostavad Euroopa Kohtule esitatavad menetluskokkuvõtte. Võib-olla pole tõesti eriti mõttekas lisada apellatsioonkaebuse väitele pärast lõiku „Kokkuvõte” (menetluskeeles „Conclusion”) veel sisulisi märkusi. Siiski ei ole see niivõrd vastuvõetavuse, kui pigem otstarbekuse küsimus, mida hindab pool ise. Vastuvõetavuse probleem tekib sellisel juhul, kui puudub ilmne seos poole väite ja apellatsioonkaebuses esitatud nõude vahel, mistõttu Euroopa Kohus ja teised menetlusosalised ei saa oma seisukohta nõuetekohaselt väljendada. Käesoleval juhul selgitas Frucona mitmes apellatsioonkaebuse osas piisavalt selgelt, et tema arvates ei võtnud Üldkohus seoses eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumi kohaldamisega vajalikul määral arvesse ekspertide hinnanguid. Millestki ei nähtu, et menetlusosalistel oleks tekkinud raskusi seisukohtade avaldamisega selle väite kohta.

30. Kokkuvõttes ei ole alust kahelda apellatsioonkaebuse esimese väite vastuvõetavuses.

2. Põhjendus

31. Apellant väidab, et Üldkohus kinnitas ekslikult asjassepuutuva meetme kvalifitseerimist riigiabiaks.¹³ Ühelt poolt ei kajastanud Üldkohus kohtuliku kontrolli algul eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumi käsitlevat Euroopa Kohtu praktikat korrektset ja teiselt poolt rakendas ta väärtalt eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumi.

a) Väide, mille kohaselt Üldkohus ei kajastanud tähtsust omavat kohtupraktikat õigesti

32. Frucona leiab, et vaidlustatud kohtuotsuse põhjendus on puudulik, ja heidab sellega seoses Üldkohtule ette, et kohus ei kajastanud kohtuliku kontrolli algul eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumi käsitlevat tähtsust omavat kohtupraktikat õigesti.

33. Lähemal uurimisel ei leia see väide kinnitust.

34. Üldkohtu otsuste nõuetele vastava põhjendamise kohustus tuleneb Euroopa Kohtu põhikirja artiklist 36 koosmõjus artikli 53 esimese lõiguga. Vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale peab kohtuotsuse põhjendus näitama selgelt ja üheselt Üldkohtu arutluskäiku, et huvitatud isik saaks teada vastuvõetud otsuse põhjenduse ja Euroopa Kohus saaks teostada kohtulikku kontrolli.¹⁴

11 — „Local expertise as to the levels of recovery to be expected under the bankruptcy procedure” (apellatsioonkaebus, punktid 35–41).

12 — „Conclusion in respect of the first plea” (apellatsioonkaebus, punkt 34).

13 — Vt selle kohta eeskätt vaidlustatud kohtuotsus, punkt 212.

14 — 14. mai 1998. aasta otsus kohtuasjas C-259/96 P: nõukogu vs. de Nil ja Impens (EKL 1998, lk I-2915, punktid 32 ja 33); 17. mai 2001. aasta otsus kohtuasjas C-449/98 P: IECC vs. komisjon (EKL 2001, lk I-3875, punkt 70); 2. aprilli 2009. aasta otsus kohtuasjas C-202/07 P: France Télécom vs. komisjon (EKL 2009, lk I-2369, punkt 29) ja 14. oktoobri 2010. aasta otsus kohtuasjas C-280/08 P: Deutsche Telekom vs. komisjon (EKL 2010, lk I-9555, punkt 136).

35. Muidugi võib olla kohane see, et Üldkohus kajastab oma arutluses teatava väite üle esmalt asjakohast väljakujunenud kohtupraktikat ja seejärel täpsustab seda vajaduse korral. See on siiski otstarbekuse küsimus ja Üldkohtul on sellega seoses ulatuslik otsustusruum.

36. Põhjendamiskohustuse seisukohalt on oluline vaid see, kas vaidlustatud kohtuotsus on koostatud arusaadavalt, kas see käsitleb kõiki hageja väiteid¹⁵ ja kas kohtuotsuseni viinud põhjendused on lugejale jälgitavad, olenemata sellest, kas ja mil viisil Üldkohus otsust tehes sõnaselgelt varasemale kohtupraktikale tugines.

37. Vaidlustatud kohtuotsus vastab täielikult neile tingimustele; öeldut kinnitab eelkõige see, et Frucona sai sihipäraselt ja üksikasjalikult osutada tema arvates kõnealuses kohtuotsuses sisalduvatele õigusnormide rikkumistele.

38. Tegelikult häirib Fruconat pigem vaidlustatud kohtuotsuse sisu kui selle põhjendused. Järgmisena käsitlen põhjalikumalt vaidlustatud kohtuotsuse õigsust.

b) Etteheide eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumi sisuliselt vääralt tõlgendamise ja rakendamise kohta

39. Apellant väidab, et käesoleval juhul hindas ja kohaldas Üldkohus eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumi sisuliselt väärt. Apellandi arvates eksis Üldkohus, kui ta kvalifitseeris Slovakkia kohaliku maksuhalduri heakskiidetud maksuvõla vähendamise Fruconale antud riigiabiks.¹⁶

i) Eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumi sisu

40. Frucona väidab esiteks, et sellise avaliku võimu sekkumise, nagu on vaidlusalune Slovakkia kohaliku maksuhalduri loobumine osast nõudest, võib ainult siis kvalifitseerida riigiabiks, kui sellest asjaomasele ettevõtjale tulenev eelis on „ilmselgelt suurem”,¹⁷ kui samadel asjaoludel oleks talle võimaldanud eraõiguslik võlausaldaja. Apellandi sõnul uuris Üldkohus „ilmselge eelise” asemel ekslikult ainult seda, kas tulu, mida Slovaki Vabariigi maksuhaldur kompromissi kohaselt sai, oli suurem kui tulu, mida ta oleks võinud saada pankrotimenetlusest või maksuvõla sissenõudmise menetlusest,¹⁸ ja kas pankrotimenetlus oleks olnud „soodsam” kui kompromiss.¹⁹

41. Vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale eeldab meetme riigiabiks kvalifitseerimine aluslepingute tähenduses seda, et kõik EÜ artikli 87 lõikes 1 (nüüd ELTL artikli 107 lõige 1) sätestatud neli kumulatiivset tingimust on täidetud. Esiteks peab olema tegemist riigi sekkumisega või abi andmisega riigi ressurssidest, teiseks peab see sekkumine kahjustama liikmesriikidevahelist kaubandust, kolmandaks peab see andma abisaajale teatud eelise ja neljandaks peab see kahjustama või ähvardama kahjustada konkurentsi.²⁰

42. Juba varemgi on eri olukordades tõdetud, et maksumeedmed võivad tekitada riigiabiõiguse seisukohalt delikaatseid probleeme²¹ ja öeldu leiab kinnitust ka käesoleval juhul.

15 — Vt selle kohta 25. oktoobri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-167/06 P: Komninou jt vs. komisjon (EKL 2007, lk I-141, punkt 22).

16 — Vt Üldkohtu seisukoha kohta eelkõige vaidlustatud kohtuotsus, punkt 212.

17 — Menetluse keeles: „manifestly more generous”.

18 — Vaidlustatud kohtuotsus, punkti 89 teine lause.

19 — Vaidlustatud kohtuotsus, punkti 89 kolmas lause ja punkt 92.

20 — Väljakujunenud kohtupraktika, vt 24. juuli 2003. aasta otsus kohtuasjas C-280/00: Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg (EKL 2003, lk I-7747, punktid 74 ja 75); 1. juuli 2008. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-341/06 P ja C-342/06 P: Chronopost ja La Poste vs. UFX jt, nn Chronoposti kohtuotsus (EKL 2008, lk I-4777, punktid 121, 122 ja 129) ja 17. novembri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-169/08: Presidente del Consiglio dei Ministri, nn Sardegna kohtuotsus (EKL 2009, lk I-10821, punkt 52).

21 — Vt nt eespool 20. joonealuses märkuses viidatud Sardegna kohtuotsus; 22. detsembri 2008. aasta otsus kohtuasjas C-487/06 P: British Aggregates vs. komisjon, nn British Aggregatesi kohtuotsus (EKL 2008, lk I-10515); 21. juuni 2012. aasta otsus kohtuasjas C-452/10 P: BNP Paribas ja BNL vs. komisjon, nn BNP Paribas kohtuotsus ja eespool 3. joonealuses märkuses viidatud EDF-i kohtuotsus.

43. Kõnealuses asjas vaieldakse selle üle, kas kohaliku maksuhalduri otsus loobuda aktsiisinõudest Frucona vastu 65% ulatuses andis Fruconale *eelise* EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses. See sõltub vastusest küsimusele, kas abi saanud ettevõtja sai niiviisi majandusliku eelise, mida ta tavalistes turutingimustes ei oleks saanud.²²

44. Eeltoodud küsimusele vastates on oluline võrdlus eraõigusliku võlausaldajaga, kes soovib, et rahalistes raskustes olev võlgnik tasuks võlausaldajale võlgnetava summa.²³ Kui eraõiguslik võlausaldaja tegutseb turumajanduse tingimustes, siis on tema eesmärk oma tulusid suurendada ja mis tahes kahju vähendada. Järelikult annab ta võlgnikust ettevõtjale abi võla tasumiseks ainult sellisel juhul ja ulatuses, mis tundub talle majanduslikus mõttes kasulik või vähemalt õigustatud.

45. Euroopa Kohus on eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumi põhjalikumalt käsitlenud DMT kohtuotsuses. Viidatud otsuse resolutsioonis sedastas Euroopa Kohus õigustatult, et makse koguva avaliku sektori asutuse poolt ja tema kaalutlusõigust kasutades ettevõtjale antud soodustust sotsiaalkindlustusmaksete tasumiseks tuleb pidada riigiabiks, kui asjaomane äriühing ei oleks *ilmselt* saanud võrreldavaid majanduslikke eeliseid eraõiguslikult võlausaldajalt, kes on kõnealuse äriühingu suhtes makse koguva avaliku sektori asutusega sarnases olukorras.²⁴

46. Peale selle tekitab määrsõna „ilmselt” kasutamine ebakindlust. Seda suurendab veelgi tõik, et Euroopa Kohus sõnastas DMT kohtuotsuse ühe osa pisut teisiti: viidatud sõnastuse kohaselt on riigiabi andmise oluline tingimus see, kas asjaomasele ettevõtjale antud soodustused olid „ilmselgelt suuremad”, kui seda oleks talle võimaldanud eraõiguslik võlausaldaja.²⁵

47. Järgmisena selgitan, et määrsõna „ilmselt” DMT kohtuotsuse tähenduses ei täienda eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumi uue kvantitatiivse teguriga ja samuti ei tohi seda vääriti mõista riigiabi andvatele kohalikele ametiasutustele määratava kaalutlusruumi tähenduses. Kõnealune määrsõna sisaldab pigem teatavat – tuleb möönda, et ebaselget – viidet hindamiskriteeriumile, mille siseriiklik kohus, nagu ka komisjon kui eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumi rakendav konkurentsiasutus, peab aluseks võtma.

– Kvantitatiivse teguri puudumine

48. Pealiskaudsel vaatlusel võiks määrsõna „ilmselt” või „ilmselgelt” kasutamine DMT kohtuotsuses²⁶ anda alust arvata, et tegemist on *kvantitatiivse teguriga* ja riigiabi esineb ainult juhul, kui asjaomase ettevõtja saadud eelis oli oma väärtuse või ulatuse poolest „ilmselgelt suurem” kui seda oleks talle samadel asjaoludel võimaldanud eraõiguslik võlausaldaja.²⁷

22 — Eespool 5. joonealuses märkuses viidatud DMT kohtuotsus, punkt 22; vt lisaks 11. juuli 1996. aasta otsus kohtuasjas C-39/94: SFEI jt (EKL 1996, lk I-3547, punkt 60); 29. aprilli 1999. aasta otsus kohtuasjas C-342/96: Hispaania vs. komisjon (EKL 1999, lk I-2459, punkt 41) ja eespool 3. joonealuses märkuses viidatud EDF-i kohtuotsus, punkt 78.

23 — Eespool 22. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Hispaania vs. komisjon, punkt 46 ja eespool 5. joonealuses märkuses viidatud DMT kohtuotsus, punktid 24 ja 25; vt ka Üldkohtu 11. juuli 2002. aasta otsus kohtuasjas T-152/99: HAMSA vs. komisjon, nn HAMSA kohtuotsus (EKL 2002, lk II-3049, punkt 167).

24 — Eespool 5. joonealuses märkuses viidatud DMT kohtuotsus, punkt 30 ja resolutsioon.

25 — Eespool 5. joonealuses märkuses viidatud DMT kohtuotsus, punkt 25. Võrreldes DMT kohtuotsuse resolutsiooniga järgib kõnealuse otsuse põhjenduste sõnastus täpsemalt kohtujurist Jacobsi 24. septembri 1998. aasta ettepanekut samas asjas: kohtujurist eeldab riigiabi olemasolu, kui soodustus on „ilmselgelt suurem”, kui seda oleks talle samadel asjaoludel võimaldanud eraõiguslik võlausaldaja (ettepaneku punktid 34, 37 ja 45). Sama käsitlust järgivad ka eespool 23. joonealuses märkuses viidatud Üldkohtu HAMSA kohtuotsus, punkt 170, ja Üldkohtu 12. septembri 2007. aasta otsus kohtuasjas T-68/03: Olympiaki Aeroporia Ypiresies vs. komisjon, nn Olympic Airways'i kohtuotsus (EKL 2007, lk II-2911, punkt 283), kuigi need on sama ähmaselt sõnastatud nagu DMT kohtuotsus.

26 — Eespool 5. joonealuses märkuses viidatud DMT kohtuotsus, punktid 25 ja 30 ning resolutsioon.

27 — Vt selle kohta veel kord kohtujurist Jacobsi ettepanek eespool 5. joonealuses märkuses viidatud kohtuasjas DMT, ettepaneku punktid 34, 37 ja 45.

49. Euroopa Kohtu istungil olid kõik menetlusosalised ühel meelel selles, et määrsõna „ilmselt” kasutamine DMT kohtuotsuses *ei* lisa eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumile kvantitatiivset tegurit ning eelkõige ei tohi seda mõista viitena vähimale vahele avaliku sektori vahenditest antud ja eraõiguslikult võlausaldajalt oodatava eelise vahel.

50. Tegelikuses ei ole liidu kohtute pädevuses täiendada kohtuliku õigusloome teel EÜ artikli 87 lõikes 1 (nüüd ELTL artikli 107 lõige 1) määratletud riigiabi mõistet *de-minimis* künnisega, mida asutamislepingu osalised ei ole ette näinud. Vastasel juhul saaks Euroopa Kohtule ette heita, et ta sekkub ülesannetesse, mis on EÜ artikli 89 (nüüd ELTL artikkel 109) alusel antud üksnes liidu seadusandja pädevusse, nimelt võimaldada rakendusmääruste kaudu selliseid grupierandeid nagu näiteks vähese tähtsusega abi.²⁸ Ebaselgeks jääks ka vähese tähtsusega abi käsitlevate õigusnormide ja kohtupraktikas käsitlemata künnise suhe. Pealegi põhjustaks selline kirjutamata künnis märkimisväärset õiguskindlusetust. Eelise liiki ja määra võib seega eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumi rakendamisel arvesse võtta üksnes konkreetse juhtumi kõiki faktilisi asjaolusid tervikuna hinnates.²⁹

51. Seega on õigustatud Üldkohtu seisukoht, et käesoleval juhul võib esineda eelis riigiabiõiguse tähenduses isegi juhul, kui eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumi alusel saadud tulemused üksteisest oluliselt ei erine.³⁰ Kuigi 225,5 miljoni Slovakkia krooni suurune miinimumsumma, mille kohalik maksuhaldur oleks võinud pankrotimenetlusest saada, oleks olnud ainult natuke suurem³¹ kompromissotsuse alusel maksuhaldurile tegelikult välja makstud 224,3 miljoni Slovakkia krooni suurusest summast,³² ei välista see siiski võimalust, et Frucona sai avaliku sektori vahenditest majandusliku eelise, mida eraõiguslik võlausaldaja ei oleks talle samadel asjaoludel ilmselgelt võimaldanud.

– Kohalike ametiasutuste kaalutlusruumi puudumine

52. Jääb mulje, et Frucona käsitab DMT kohtuotsuses³³ kasutatud määrsõna „ilmselt” teatava siseriiklikele ametiasutustele antud kaalutlusruumi väljendusena. Nii rõhutab ta, et turumajanduse tingimustes tegutseva võlausaldaja käsutuses on üldjuhul ulatuslik valik viise, kuidas võlgnike suhtes toimida. Kuni avalik-õiguslik võlausaldaja ei ole otsustanud sellise toimimisviisi kasuks, mis ei kuulu nende hulka, ei saa Frucona arvates olla tegemist eelisega riigiabiõiguse mõttes. Apellant leiab, et eelis riigiabiõiguse tähenduses esineb ainult siis, kui avalik-õiguslik võlausaldaja võtab meetme, mille kasuks mõistlik eraõiguslik võlausaldaja ilmselgelt otsustanud ei oleks.

53. Ka viimati esitatud seisukoht ei ole õige. Teadaolevalt ei ole Euroopa Kohus riigiabi valdkonnas veel kunagi tunnustanud mis tahes kaalutlusruumi, mille puhul komisjon või siseriiklikud kohtud kontrolliksid liikmesriikide ametiasutuste meetmeid aluslepingutes sätestatud konkurentsieeskirjade seisukohalt vaid osaliselt.

28 — Praegu reguleerib Euroopa Liidu õiguses vähese tähtsusega abi andmist ainult komisjoni 15. detsembri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1998/2006, milles käsitletakse asutamislepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 379, lk 5). Vaidlusaluse otsuse tegemise ajal kehtis komisjoni 12. jaanuari 2001. aasta määrus (EÜ) nr 69/2001, mis käsitleb EÜ asutamislepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 10, lk 30; ELT eriväljaanne 08/02, lk 138).

29 — Euroopa Kohus on seda tunnustanud eespool 5. joonealuses märkuses viidatud DMT kohtuotsuses, punkt 30 ja resolutsioon, kasutades sõnastust „antud majandusliku eelise tähtsust arvestades”.

30 — Vt selle kohta eeskätt vaidlustatud kohtuotsuse punkt 137, milles Üldkohus sedastas, et pankrotimenetlusest oodatav summa on „peaaegu võrdne” summaga, mille Frucona maksis kompromissi alusel.

31 — Nagu nähtub vaidlustatud kohtuotsuse punktist 137, oli vaidlusaluses otsuses pankrotimenetlusest oodatav minimaalne summa (239 miljonit Slovakkia krooni) valesti arvatud. Kui komisjoni arvutusviga parandada, siis on vastav summa Üldkohtu tuvastatud asjaoludel 225,5 miljonit Slovakkia krooni. Vt selle kohta allpool käesolev ettepanek, punktid 97–104.

32 — Vt selle kohta käesolev ettepanek, punkt 11, ja vaidlustatud kohtuotsus, punkt 22.

33 — Eespool 5. joonealuses märkuses viidatud DMT kohtuotsus, punkt 30 ja resolutsioon.

54. Vastupidi, EÜ artiklid 87 ja 88 (nüüd ELTL artiklid 107 ja 108) näevad ette, et komisjon kui EL konkurentsiasutus teostab ulatuslikku riigiabi kontrolli. Kui siseriiklikul ametiasutusel tekib kahtlus, et ettevõtja suhtes võetav meede võib olla keelatud riigiabi, siis võib ta kasutada võimalust sellest komisjonile ette teatada.

55. Euroopa Liidus liikmesriikide, kohalikul ja piirkondlikul tasandil riigiabi andvate avalik-õiguslike asutuste kaalutlusruumi tunnustamine muudaks liiga leebeks EÜ artikli 87 lõikes 1 (nüüd ELTL artikli 107 lõige 1) sisalduva riigiabi keelu, mis on üks siseturu toimimist käsitlev liidu õiguse oluline üldpõhimõte. See võib õhnestada komisjoni poolt riigiabi üle teostatava järelevalve tõhusust ning avaldada mõju Euroopa konkurentsieeskirjade ühtsele tõlgendamisele ja kohaldamisele liikmesriikides. Sel juhul muutuks kõigi siseturul tegutsevate ettevõtjate jaoks samade konkurentsitingimuste (*level playing field*)³⁴ loomise eesmärgi saavutamine üsna suurel määral küsitavaks.

56. Olenemata sellest tuleb meenutada, et nii eraõigusliku võlausaldaja kui ka eraõigusliku investori kriteerium on omavahel tihedalt seotud. Mõlemad kriteeriumid näitavad, kas ettevõtja oleks saanud avalik-õigusliku asutuse poolt antud eelise ka tavalistes turutingimustes. Kokkuvõtvalt on need kriteeriumid ühe medali kaks külge. Seega peaks Euroopa Kohus õigusnormi tõlgendades ja kohaldades järgima ühtsuse põhimõtet ja meenutama, et eraõigusliku investori kriteeriumi ei ole – teadaolevalt – siiani liikmesriigi kaalutlusruumi tunnustades leebemaks muudetud.

– Komisjoni ja siseriiklike kohtute kaalutlusruum

57. Tegelikuses meenutas Euroopa Kohus DMT kohtuotsuses määrsõna „ilmselt” kasutades – kuigi tuleb möönda, et vägagi ähmaselt – kaalutlusruumi, mis on antud komisjonile ja siseriiklikele kohtutele,³⁵ kui nad kontrollivad avaliku sektori võetud meetmeid eraõigusliku investori kriteeriumi abil, et hinnata, kas need kujutavad endast riigiabi EÜ artikli 87 lõike 1 (nüüd ELTL artikli 107 lõige 1) tähenduses.

58. Eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumi – nagu ka sellega tihedalt seotud eraõigusliku investori kriteeriumi – eesmärk on kindlaks teha, kas riigi vahenditest abi saanud ettevõtjale võimaldati *samasugune eelis*, nagu ta oleks saanud eraõiguslikult isikult tavalistes turutingimustes.³⁶ Niisiis tuleb hinnata, kuidas oleks avalik-õigusliku võlausaldajaga sarnases olukorras käitunud turumajanduse tingimustes tegutsev mõistlik eraõiguslik võlausaldaja.

59. EÜ artikli 88 lõike 2 või 3 (nüüd ELTL artikli 108 lõiked 2 ja 3) kohases haldusmenetluses on komisjoni kohustus seda hinnata, võttes arvesse kõiki konkreetse juhtumi otsustava tähtsusega asjaolusid ja vajaduse korral nõudes asjaomaselt liikmesriigilt kogu vajaliku teabe esitamist.³⁷

60. Mõistliku turumajanduse tingimustes tegutseva eraõigusliku võlausaldaja käitumise hindamine eeldab keeruliste majanduslike olukordade analüüsimist,³⁸ mis kätkeb endas paratamatult märkimisväärselt ebakindlust, sest hinnatakse üksnes hüpoteetilise eraõigusliku võlausaldaja *võimalikku käitumist*. Seepärast on DMT kohtuotsuses Euroopa Kohtu kasutatud määrsõnal „ilmselt” või „ilmselgelt” sellisel juhul nagu käesolevas asjas mõte ainult siis, kui see on komisjonile hüpoteetilise eraõigusliku võlausaldaja võimaliku käitumise hindamiseks antud kaalutlusruumi väljendus.

34 — Vt selle kohta minu 26. mai 2011. aasta ettepanek kohtuasjas C-275/10: Residex Capital IV (EKL 2011, lk I-13043, ettepaneku punkt 67).

35 — Nagu nähtub eespool 5. joonealuses märkuses viidatud DMT kohtuotsusest peavad ka siseriiklikud kohtud oma pädevuse piires, täpsemalt ELTL artikli 108 lõike 3 kolmandas lauses (varem EÜ artikli 88 lõike 3 kolmas lause) sätestatud riigiabi meetmete võtmise keelu kohaldamiseks rakendama eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumi. Nad peavad rakendama eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumi samal viisil kui komisjon.

36 — Vt selle kohta veel eespool 3. joonealuses märkuses viidatud EDF-i kohtuotsus, punkt 78.

37 — Vt selle kohta seoses eraõigusliku investori kriteeriumiga eespool 3. joonealuses märkuses viidatud EDF-i kohtuotsus, punktid 86 ja 104.

38 — 22. novembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-525/04 P: Hispaania vs. Lenzing (EKL 2007, lk I-9947, punkt 59).

61. Kui turumajanduse tingimustes tegutsev eraõiguslik võlausaldaja võib kohtuasja konkreetsete asjaolude puhul käituda mitmel eri moel, näiteks nõustuda nagu käesolevas kohtuasjas kompromissettepanekuga või eelistada võlgniku pankrotti,³⁹ siis tuleb hoolikalt kaaluda, milline neist toimumisviisidest oleks tema puhul kõige tõenäolisem, ilma et eelise andnud siseriiklikul asutusel oleks selles suhtes mis tahes kaalutlusruumi.⁴⁰

62. Erinevalt kriminaalmenetlusest ja kriminaalmenetlusele sarnasest menetlusest ei kehti käesoleval juhul tõenäosuse suhtes rangemad nõuded. Niisiis ei ole nõutav, et eraõigusliku võlausaldaja eeldatav käitumine on selles mõttes „ilmne”, et see on „väga tõenäoline” või „eriti tõenäoline” või isegi „ilma mõistliku kahtlusega” prognoositav. Sest eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumi rakendatakse haldus- või tsiviilmenetluses, kas siis komisjoni riigiabi hindamise menetluses või siseriiklikus kohtus⁴¹ eesmärgiga aidata tõhusalt kaasa liidu õiguses vastavalt EÜ artikli 87 lõikele 1 (nüüd ELTL artikli 107 lõige 1) kehtestatud riigiabi keelu kohaldamisele ja kõrvaldada konkurentsi kahjustav mis tahes oht siseturule. Seega tuleb asjaomastes menetlustes seada avaliku sektori poolt teatavatele ettevõtjatele eelise andmise vastu võitlemisel võrdlemisi madal künnis. Niisiis peaks käesoleva asjaga sarnasel juhul piisama tuvastusest, et eraõigusliku võlausaldaja teatav käitumine (näiteks pankrotimenetluse eelistamine) *oleks olnud* konkreetse juhtumi asjaolusid arvesse võttes *tõenäolisem* kui mõni muu toimumisviis (näiteks kompromissi raames osast võlgnetavast summast loobumine).⁴²

63. Seepärast küsis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuses õigustatult, kas käesoleval juhul „oleks” Slovaki Vabariigi maksuhaldurile „olnud kasulik” pankroti- või maksuvõla sissenõudmise menetlus kui Fruconaga sõlmitud kompromiss⁴³ ja kas komisjon tegi vaidlusaluses otsuses sellega seoses ilmse hindamisvea.

64. Järelikult ei saa Üldkohtule ette heita, nagu oleks ta eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumist sisuliselt valesti aru saanud või hinnanud komisjoni vaidlusalust otsust vääralt kriteeriumi alusel.

ii) Eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumi rakendamise kohtulik kontroll

65. Eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumi rakendamisega seoses heidab Frucona Üldkohtule käesoleval juhul ette pankrotimenetluse ja võlausaldajate kokkuleppe menetluse eeliste ja puuduste komisjoni hinnanguga ühtiva tagantjärele hinnangu andmist, selle asemel, et anda hinnang eraõigusliku võlausaldaja ennetavast perspektiivist. Eelkõige ei võtnud Üldkohus piisavalt arvesse komisjonile võimaliku pankrotimenetluse kestuse kohta esitatud aruandeid, millel oleks Frucona arvates olnud märkimisväärne mõju iga mõistliku eraõigusliku võlausaldaja otsusele.

39 — Vt selle kohta ka kohtujurist Mischo 8. juuni 2000. aasta ettepanek kohtuasjas C-480/98: Hispaania vs. komisjon (EKL 2000, lk I-8717, ettepaneku punktid 35 ja 36) ja kohtujurist Poiarses Maduro ettepanek eespool 4. joonealuses märkuses viidatud kohtuasjas Hispaania vs. komisjon, ettepaneku punktid 37–39.

40 — Vt selle kohta käesolev ettepanek, punktides 52–56 esitatud selgitused.

41 — Komisjoni menetlused on oma olemuselt haldusmenetlused, seevastu EÜ artikli 88 lõike 3 kolmanda lause (ELTL artikli 108 lõike 3 kolmas lause) alusel siseriiklikes kohtutes toimuvad menetlused võivad olla ka tsiviilmenetlused. Käesoleval juhul uuritava hindamiskriteeriumi puhul ei oma see tähtsust.

42 — Vt selle kohta ka – seoses koondumiste kontrolli menetlusega halduskohtus – minu 13. septembri 2007. aasta ettepanek kohtuasjas C-413/06 P: Bertelsmann ja Sony vs. Impala (EKL 2008, lk I-4951, ettepaneku punktid 206–211).

43 — Vaidlustatud kohtuotsus, punkti 89 viimane lause; vt selle kohta ka vaidlustatud kohtuotsus, punkt 92. Samasugust lähenemisviisi rakendas Üldkohus ka eespool 23. joonealuses märkuses viidatud HAMSA kohtuotsuses, punkt 172, kus ta käsitles seda, kas eraõiguslikule võlausaldajale oleks ettevõtte likvideerimise korral „tasunud suurem osa tema nõuetest”.

– Hinnangu andmise nõue ennetavast perspektiivist

66. Vaieldamatult asjakohane on käsitleda küsimust, kas abi saanud ettevõtja oleks saanud avalik-õigusliku asutuse antud eelise ka tavalistes turutingimustes, mõistliku eraõigusliku võlausaldaja seisukohast.⁴⁴ Seejuures tuleb aluseks võtta teave, mis oleks olnud eraõigusliku võlausaldaja käsutuses eelise saamise hetkel. Seejuures, nagu Frucona õigustatult rõhutab, on määrava tähtsusega ennetavast perspektiivist antav hinnang.

67. Üldkohus kontrollis komisjoni vaidlusaluse otsuse õiguspärasust just eeltoodud seisukohast. Ta viitab vaidlustatud kohtuotsuses asjaoludele, millele eraõiguslik võlausaldaja *oleks tuginenud*, et hinnata pankrotimenetluse eeliseid võrreldes Frucona ja kohaliku maksuhalduri vahel kokku lepitud kompromissi raames saadud summaga. Eriti põhjalikult käsitleb Üldkohus küsimust, „kas kõige optimistlikum eraõiguslik võlausaldaja oleks valinud pigem 225 miljoni Slovakkia krooni saamise [kompromissi alusel] 2004. aasta detsembris kui võimaliku 239 miljoni Slovakkia krooni suuruse summa [saamise pankrotimenetluses] tähtaja jooksul, mis jäi „keskmisest lühema” ja seitsme aasta vahelisse perioodi”⁴⁵.

68. Seega ei ole alust kahelda selles, kas Üldkohus lähtus vaidlusaluse otsuse õiguspärasust kontrollides ennetavast perspektiivist.

– Võimaliku pankrotimenetluse kestus

69. Seejärel väidab apellant, et Üldkohus ei kontrollinud piisavalt, kas komisjon hindas haldusmenetluses esitatud aruandeid võimaliku pankrotimenetluse kestuse kohta ja pidas piisavalt oluliseks neis sisalduvat teavet, võttes arvesse ka teiste Slovakkia alkoholitootjate kogemusi pankrotimenetlustega. Frucona rõhutab korduvalt, et see on õigusküsimus.

70. Õige on märkus, et esmases õiguses määratletud riigiabi mõiste on õigusmõiste, mida tuleb tõlgendada objektiivsetest teguritest lähtudes. Seetõttu peab liidu kohus, võttes arvesse nii tema menetleda oleva vaidluse konkreetseid asjaolusid kui ka komisjoni hinnangu tehnilisust või keerukust, põhimõtteliselt teostama ulatuslikku kontrolli, et otsustada, kas meede kuulub EÜ artikli 87 lõike 1 (nüüd ELTL artikli 107 lõige 1) kohaldamisalasse.⁴⁶

71. Kohtulikule kontrollile allub ka eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumi kohaldamine, sest see on õiguslik kriteerium, mille alusel komisjon hindab, kas ja millises ulatuses tuleb ettevõtjale avalik-õigusliku asutuse antud soodustus kvalifitseerida eeliseks riigiabiõiguse tähenduses.⁴⁷

72. Nagu eespool märgitud, nõuab eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumi – nagu ka sellega tihedalt seotud eraõigusliku investori kriteeriumi – kohaldamine seaduse alusel üksikjuhtumi kõigi asjaolude tervikuna hindamist, seejuures tuleb peale liikmesriigi esitatud tõendite arvesse võtta kõiki ülejäänud antud juhul tähtsust omavaid asjaolusid.⁴⁸

44 — Eespool 4. joonealuses märkuses viidatud kohtujurist Poiarés Maduro ettepanek kohtuasjas C-276/02: Hispaania vs. komisjon, ettepaneku punkt 36.

45 — Vaidlustatud kohtuotsus, punkt 128.

46 — 16. mai 2000. aasta otsus kohtuasjas C-83/98 P: Prantsusmaa vs. Ladbroke Racing ja komisjon (EKL 2000, lk I-3271, punkt 25); eespool 21. joonealuses märkuses viidatud British Aggregatesi kohtuotsus, punkt 111, ja eespool 21. joonealuses märkuses viidatud BNP Paribas kohtuotsus, punktid 100 ja 104; vt lisaks eespool 23. joonealuses märkuses viidatud HAMSAs kohtuotsus, punkt 159, ja eespool 25. joonealuses märkuses viidatud Olympic Airwaysi kohtuotsus, punkt 284.

47 — Selle kohta vt eespool 23. joonealuses märkuses viidatud HAMSAs kohtuotsus, punktid 165 ja 171, milles kohus kontrollis, kas komisjoni rakendatud meetod jääb kohtuliku kontrolli tulemusena kehtima.

48 — Eraõigusliku investori kriteeriumiga seoses vt eespool 3. joonealuses märkuses viidatud EDF-i kohtuotsus, punktid 86 ja 104; lisaks eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumi kohta vt eespool 4. joonealuses märkuses viidatud kohtujurist Poiarés Maduro ettepanek kohtuasjas C-276/02: Hispaania vs. komisjon, punkt 37: „võetakse arvesse [...] kõik olulised asjaolud”.

73. Kui nagu käesolevas asjas on vaja tuvastada, kas eraõiguslik võlausaldaja oleks nõustunud kompromissettepanekuga või eelistanud võlgniku pankrotti, siis on üldjuhul ka võimaliku pankrotimenetluse kestus määrava tähtsusega asjaolu.

74. Üldkohus ei ole seda mingil määral eiranud, vaid vastupidi, ta käsitles vaidlusaluse otsuse õiguspärasust kontrollides võimaliku pankrotimenetluse kestuse aspekti põhjalikult, vaadeldes ka vaidlusaluse otsuse konkreetseid põhjendusi.⁴⁹

75. Sõnaselgelt puudutab vaidlustatud kohtuotsus Frucona väidet, et komisjon „ei võtnud arvesse pankrotimenetluse kestust Slovakkias ja sellel teemal koostatud kolmandate isikute aruandeid”; Üldkohus märgib järgmist: „komisjonile [ei saa] ette heita, et ta jättis selle küsimuse tähelepanuta ega arvestanud [Frucona] positsiooni antud küsimuses.”⁵⁰

76. Seega ei saa Üldkohtule ette heita, nagu oleks ta eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumi komisjonipoolse rakendamise kohtulikku kontrolli teostades jätnud tähelepanuta võimaliku pankrotimenetluse kestuse aspekti.

77. Frucona leiab siiski, et Üldkohus ei kontrollinud piisavalt, kas komisjon võttis eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumi rakendades vaidlusaluses otsuses küllaldaselt arvesse võimaliku pankrotimenetluse kestust.

78. Selle kohta tuleb märkida, et asjakohase tähtsuse omistamine üksikjuhtumi eri aspektidele, mille põhjal oleks eraõiguslik võlausaldaja võinud välja kujundada oma arvamuse, ei ole õigusküsimus, vaid faktiküsimus, millele vastamine võib olenevalt olukorrast väga oluliselt erineda ja eeldab keerukate majanduslike seoste hindamist, milleks komisjonil on teatavasti ulatuslik kaalutlusruum.⁵¹

79. Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et keerukat majanduslikku hinnangut sisaldava komisjoni õigusakti kohtulik kontroll peab piirduma menetlus- ja põhjendamisnormide järgimise, vaidlustatud otsuse tegemise aluseks olevate faktiliste asjaolude sisulise õigsuse ning nende faktiliste asjaolude hindamisel ilmselgete hindamisvigade või kaalutlusõigsuse kuritarvitamise puudumise kindlakstegemisega.⁵²

80. Erinevalt keelatud kokkuleppeid käsitlevatest juhtumitest puudub liidu kohtutel täielik hindamispädevus riigiabi puudutavate komisjoni otsuste puhul, mis on haldusõigusliku olemusega ega sisalda sanktsioone (ELTL artikkel 261). Seepärast ei või Üldkohus esitada komisjoni majandusliku hinnangu asemel enda oma.⁵³

81. Esimese astme kohtuna vaidlusalust otsust kontrollides hindas Üldkohus täpselt oma pädevuse piires võimaliku pankrotimenetluse kestuse arvessevõtmist ja jõudis pärast Frucona argumentide üksikasjalikku käsitlemist järeldusele, et pankrotimenetluse kestuse osas ei ole komisjon ilmselget hindamisviga teinud.⁵⁴

49 — Vaidlustatud kohtuotsus, punktid 123–129; punktis 123 viitab kohus sõnaselgelt vaidlusaluse otsuse põhjendustele 40 ja 54.

50 — Vaidlustatud kohtuotsus, punkt 123. Seda, kas Üldkohus on selle sedastusega moonutanud vaidlusaluse otsuse sisu, käsitlen ma käesoleva ettepaneku punktides 114 ja 115.

51 — 29. veebruari 1996. aasta otsus kohtuasjas C-56/93: Belgia vs. komisjon (EKL 1996, lk I-723, punkt 11); eespool 38. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Hispaania vs. Lenzig, punkt 56, ja 2. septembri 2010. aasta otsus kohtuasjas C-290/07 P: komisjon vs. Scott (EKL 2010, lk I-7763, punkt 64); vt ka eespool 23. joonealuses märkuses viidatud HAMSA kohtuotsus, punkt 127, ja eespool 25. joonealuses märkuses viidatud Olympic Airwaysi kohtuotsus, punkt 285.

52 — Eespool 20. joonealuses märkuses viidatud Chronoposti kohtuotsus, punkt 143, ja eespool 51. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus komisjon vs. Scott, punkti 66 viimane lause.

53 — 25. aprilli 2002. aasta määrus kohtuasjas C-323/00 P: DSG Dradenauer Stahlgesellschaft vs. komisjon (EKL 2002, lk I-3919, punkt 43); samuti eespool 38. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Hispaania vs. Lenzig, punkti 57 viimane lause, ja eespool 51. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus komisjon vs. Scott, punkti 66 esimene lause.

54 — Vaidlustatud kohtuotsus, punktid 123–129, eriti punkt 129.

82. Kindlasti ollakse teatavate üksikasjade poolest eri seisukohtadel küsimuses, kas komisjoni ja Üldkohtu hinnangud faktiliste asjaolude kohta olid käesoleval juhul veenvad. Seda näitasid eelkõige menetlusosaliste elav vaidlus kohtuistungil ja suulised vastused Euroopa Kohtu küsimustele. Viimase hetkeni ei leitud üksmeelt küsimustes, kui kaua võinuks käesolevas asjas pankrotimenetlus kesta,⁵⁵ millise tähtsuse oleks eraõiguslik võlausaldaja otsuse langetamisel sellega seotud ebakindlusele omistanud,⁵⁶ kuivõrd usaldusväärsed olid komisjonile esitatud aruanded⁵⁷ ning millise täiendava summa oleks saanud eraõiguslik võlausaldaja pankrotimenetluses võrreldes kompromissettepanekuga, millega kohalik maksuhaldur nõustus, pidades muu hulgas silmas intresse kompromissi alusel saadud summalt.⁵⁸

83. Komisjoni ilmse hindamisvea olemasolu eeldamiseks ei piisa paraku sellest, et Üldkohus on teistsugusel arvamusel kui komisjon. Kui faktiliste asjaolude ja tõendite põhjal on aktsepteeritavad erinevad hinnangud, siis ei saa õiguslikust seisukohast ette heita, et komisjon otsustas neist ühe kasuks, kuigi see ei pruugi olla sama, mida eelistavad menetlusosaline, Üldkohus või Euroopa Kohus. Ilmse hindamisveaga on tegemist alles siis, kui komisjoni tehtud järeldused ei ole faktiliste asjaolude ja tõendite põhjal enam aktsepteeritavad, st kui neil puudub põhjendatud alus.⁵⁹

84. Järelikult ei saa Üldkohtult käesoleval juhul nõuda, et ta asendaks komisjoni poolt võimaliku pankrotimenetluse kestusele ja sellega seonduvale ebaselgusele antud hinnangu enda hinnanguga. Täiesti väär oleks see, kui Euroopa Kohus asendaks apellatsioonikohtuna Üldkohtu või komisjoni poolt võimaliku pankrotimenetluse kestusele ja sellega seonduvale ebaselgusele antud hinnangu enda hinnanguga.

85. Just seda püüabki apellant tegelikult saavutada, kui ta esitab väite võimaliku pankrotimenetluse kestuse ja ennetava perspektiivi kohta: oletatavate õigusküsimuste ettekäändel kutsub ta Euroopa Kohut üles asendama Üldkohtu ja komisjoni poolt asjaoludele antud hinnangut Euroopa Kohtu hinnanguga. Kui Euroopa Kohus ei kavatse ületada talle apellatsioonikohtuna antud pädevust, siis tuleb sellistest püüdlustest hoiduda.

86. Frucona väited eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumi rakendamise kohtuliku kontrolli kohta ei ole neil kaalutlustel veenvad.

3. Vahekokkuvõte

87. Kokkuvõttes on Frucona apellatsioonkaebuse esimene väide vastuvõetav, kuid põhjendamatu.

55 — Vt vaidlustatud kohtuotsus, punktid 123–127.

56 — Komisjon rõhutas korduvalt, eriti kohtuistungil, et käesoleval juhul ei mõjutanud pankrotimenetluse kestus oluliselt eraõigusliku võlausaldaja otsuse kujunemist. Frucona vaidles sellele väitele ägedasti vastu.

57 — Vt vaidlustatud kohtuotsus, punktid 124–126.

58 — Vt eelkõige vaidlustatud kohtuotsus, punktid 128 ja 137.

59 — Vt selle kohta minu 17. septembri 2009. aasta ettepanek kohtuasjas C-441/07 P: komisjon vs. Alrosa (EKL 2010, lk I-5949, ettepaneku punkt 84).

B. Teine väide: komisjoni põhjenduste tagantjärele parendamise ja Üldkohtu-poolse tõendite moonutamise etteheide

88. Teine väide koosneb neljast osast. Need puudutavad kohtu seisukohti pankrotimenetluse kulude⁶⁰ ja kestuse kohta,⁶¹ komisjoni väidetava ettevaatlikkuse kohta asjaolude hindamisel⁶² ja võla jäägi oletatava tähenduse kohta pärast pankrotimenetluse läbiviimist⁶³.

89. Kõigis kõnealuse väite neljas osas heidab Frucona ette, et Üldkohus asendas komisjoni hinnangu lubamatult oma põhjenduste ja asjaolude majandusanalüüsiga. Frucona väidab „lisaks sellele või teise võimalusena”,⁶⁴ et Üldkohus tugines esitatud tõendite ilmselgelt ekslikule hinnangule. Kuna kõik teise väite neljas osas tõstatatud õigusküsimused on väga sarnased, siis on asjakohane käsitleda neid koos.

90. Komisjon heidab ka teise väite puhul Fruconale ette apellatsioonkaebuses viidete tegemist esimeses kohtuastmes lahendatud hagiavaldusele, aga see vastuväide tuleb tagasi lükata samadel põhjustel, nagu on märgitud eespool esimese väitega seoses.⁶⁵

1. Etteheide, et Üldkohus asendas komisjoni hinnangu oma hinnanguga

91. Kõigepealt väidab Frucona, et Üldkohus rikkus õigusnormi, asendades korduvalt komisjoni hinnangu oma põhjenduste ja asjaolude majandusanalüüsiga.

92. On tõsi, et Euroopa Kohus ja Üldkohus ei tohi tühistamishagi läbivaatamisel mingil juhul asendada vaidlustatud haldusakti vastu võtnud organi põhjendusi enda omadega.⁶⁶ Selles väljendub tühistamishagi kui kassatsioonhagi olemus. See rajaneb institutsioonilise tasakaalu põhimõttel, mis iseloomustab Euroopa Liidu ülesehitust ja toimimist. Institutsioonilisest tasakaalust kinnipidamine eeldab, et iga institutsioon arvestab oma pädevuse teostamisel teiste institutsioonide pädevusega.⁶⁷

93. Eeltoodu põhjal on selge, et liidu kohtud ei saa asendada liidu õigusakti vääri või koguni õigusvastaseid põhjendusi enda omadega ja jätta sel viisil asjaomane õigusakt kehtima. Liidu kohus ei tohi vaidlustatud haldusakti väljaspool täieliku hindamispädevuse kohaldamisala (ELTL artikkel 261) muuta, vaid ta tühistab selle, kui tühistamishagi on põhjendatud (ELTL artikli 264 lõige 1).⁶⁸ Asjaomaste liidu institutsioonide, organite ja asutuste ülesanne on võtta õigusakti tühistava kohtuotsuse täitmiseks vajalikud meetmed (ELTL artikli 266 lõige 1).

94. Miski ei takista liidu kohtutel siiski põhjalikult kontrollimast kohtusse pöördunud isiku esitatud väidete ja argumentide paikapidavust ja neid üksikasjalikult käsitlemast.⁶⁹ Pigem vastupidi, ELTL artikli 264 lõige 1 lausa nõuab kontrollimist, sest liidu kohus tunnistab asjassepuutuva õigusakti tühiseks ainult (vastuvõetava ja) põhjendatud hagi korral.

60 — Vaidlustatud kohtuotsus, punktid 134–137.

61 — Vaidlustatud kohtuotsus, punktid 123–129.

62 — Vaidlustatud kohtuotsus, punktid 116–120, 128, 137 ja 185–190.

63 — Vaidlustatud kohtuotsus, punkt 113 ja 121.

64 — Menetluse keeles: „Further or alternatively”.

65 — Vt eespool käesolev ettepanek, punktid 26 ja 27.

66 — 27. jaanuari 2000. aasta otsus kohtuasjas C-164/98 P: DIR International Film jt vs. komisjon, nn DIR-i kohtuotsus (EKL 2000, lk I-447, punktid 38 ja 49); 1. juuni 2006. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-442/03 P ja C-471/03 P: P&O European Ferries (Vizcaya) ja Diputación Foral de Vizcaya vs. komisjon (EKL 2006, lk I-4845, punkt 60 ja 67) ning eespool 21. joonealuses märkuses viidatud British Aggregatesi kohtuotsus, punkt 141.

67 — 22. mai 1990. aasta otsus kohtuasjas C-70/88: parlament vs. nõukogu (EKL 1990, lk I-2041, punkt 22) ja 6. mai 2008. aasta otsus kohtuasjas C-133/06: parlament vs. nõukogu (EKL 2008, lk I-3189, punkt 57); vt selle kohta ka 15. novembri 2011. aasta otsus kohtuasjas C-539/09: komisjon vs. Saksamaa (EKL 2011, lk I-11235, punkt 56).

68 — Vt selle kohta veel kord 66. joonealuses märkuses viidatud kohtupraktika.

69 — Vt selle kohta 2. aprilli 2009. aasta otsus kohtuasjas C-431/07 P: Bouygues ja Bouygues Télécom vs. komisjon (EKL 2009, lk I-2665, punkt 68) ja 19. juuli 2012. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-628/10 P ja C-14/11 P: Alliance One International jt. vs. komisjon (punkt 121 ja 122).

95. Täpselt sellist kontrolli Üldkohus käesoleval juhul ka teostas: ta käsitles põhjalikult vaidlusaluse otsuse vaidlustatud osa puudutavaid Frucona tühistamishagis esitatud väiteid ja argumente ning komisjoni esitatud vastuväiteid. Selle tulemusena sedastas Üldkohus, et ükski Frucona väidetest ega argumentidest ei õigusta vaidlusaluse otsuse tühistamist.⁷⁰

96. Üldkohus ei pidanud komisjoni vaidlusaluse otsuse põhjendusi mingil juhul vääraks ega õigusvastaseks, samuti ei püüdnud ta asendada viidatud põhjendusi oma, neist erinevate põhjendustega. Üldkohus ei järeldanud näiteks, et vaidlusalune otsus peaks rajanema muudel kui komisjoni esitatud põhjendustel. Pigem otsustas Üldkohus, et vaidlusalust otsust ja selle põhjendusi ei ole kohtuliku kontrolli tulemusena vaja muuta, kuigi otsuses esineb kahtlemata puudusi.

97. Üldkohus korrigeeris komisjoni vaidlusaluse otsuse põhjendusi riigiabi esinemise kohta EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses ainult ühes punktis: ta tuvastas õigusnormi rikkumise võimaliku pankrotimenetluse arvessevõetavate kulude osas. Seepeale korrigeeris ta vaidlusaluses otsuses märgitud võimaliku pankrotimenetluse tulemusel avalik-õiguslikule võlausaldajale makstava vähima summa 239 miljonilt Slovakkia kroonilt 225,5 miljonile Slovakkia kroonile ja võttis selle parandatud näitaja Frucona argumentide edasisel kontrollimisel aluseks.⁷¹

98. Sellega seoses tuleb märkida, et Üldkohus võib tühistamishagi lahendades vaidlustatud õigusakti põhjendusi tõlgendada teisiti kui selle akti andja või teatud asjaoludel koguni lükata akti andja ametliku põhjenduse tagasi, kui selleks esineb sisulisi põhjendusi.⁷²

99. Käesoleval juhul andis komisjoni arvutusviga Üldkohtule alust kalduda ühes konkreetses punktis kõrvale põhjendustest, millega komisjon argumenteeris vaidlusaluses otsuses riigiabi olemasolu EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses.

100. Võttes arvesse liidu kohtu rolli tühistamishagi lahendamisel⁷³ oli vaidlusaluse otsuse põhjendustest kõrvalekaldumine põhjendatud, sest see ei mõjutanud märkimisväärselt hinnangut komisjoni lõppjärelduse (riigiabi olemasolu EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses) õiguslikule põhjendatusele. Seevastu oleks vaidlusaluse otsuse tühistamine olnud täiesti ebaproportsionaalne tuvastatud arvutusvea tähtsuse ja mõjuga võrreldes.

101. Arvutuste tulemusel kahe võrreldava summa vahe vähenes, sest pärast arvutusvea korrigeerimist oli Slovakkia riigikassasse võimalikust pankrotimenetlusest tõenäoliselt laekuv minimaalne summa ainult 225,5 miljonit Slovakkia krooni. Nagu Üldkohus rõhutas, on korrigeeritud summa „peaaegu võrdne” 224,3 miljoni Slovakkia krooni suuruse summaga, mille Frucona maksis kohalikele maksuhaldurile kompromissotsuse alusel. Siiski oli äärmiselt ettevaatlikult hinnatud 225,5 miljoni Slovakkia krooni suurune summa 1,2 miljonit Slovakkia krooni suurem kui kohaliku maksuhalduri tegelikult saadud 224,3 miljoni Slovakkia krooni suurune summa.⁷⁴

102. Üldkohus järeldas eespool esitatut arvesse võttes õigustatult, et komisjon ei ole teinud ilmselget hindamisviga, kui ta tuvastas, et pankrotimenetluses Frucona vara müügist saadav tulu, millest on maha arvatud menetlusega seotud kulud, oleks olnud suurem kui summa, mille Slovakkia ametiasutused said kompromissi tulemusena.⁷⁵

70 — Vt eelkõige vaidlustatud kohtuotsus, punktid 149–151 ja 168.

71 — Vaidlustatud kohtuotsus, punkt 137.

72 — Eespool 66. joonealuses märkuses viidatud DIR-i kohtuotsus, punkt 42, ja eespool 21. joonealuses märkuses viidatud British Aggregatesi kohtuotsus, punkt 142.

73 — Vt selle kohta eespool käesolev ettepanek, punktid 92–94.

74 — 9. juulil 2004, st päeval, mil kohalik maksuhaldur nõustus Frucona kompromissettepanekuga, võrdus 1,2 miljonit Slovakkia krooni umbes 30 079 euroga (vahetuskurss vastavalt ELT 2004, C 178, lk 1). 17. detsembril 2004, st päeval, mil Frucona maksis kompromissi kohaselt aktsiisimaksu summa kohalikele maksuhaldurile, võrdus 1,2 miljonit Slovakkia krooni umbes 31 061 euroga (vahetuskurss vastavalt ELT 2004, C 313, lk 1).

75 — Vaidlustatud kohtuotsus, punkt 137.

103. Pidades silmas komisjoni ulatuslikku kaalutlusruumi keeruliste majanduslike olukordade hindamisel,⁷⁶ asus Üldkohus seisukohale, et komisjon ei ole teinud ilmselget hindamisviga. Väide, et mõistlik eraõiguslik võlausaldaja oleks turumajanduse tingimustes eelistanud pigem pankrotimenetlusest oodatavat 225,5 miljoni Slovakkia krooni suurust miinimumsummat, kui rahuldunud 224,3 miljoni Slovakkia krooni kohe kättesaamisega, oli vähemalt veenev. Erinevalt Frucona seisukohast ei olnud konkreetse juhtumi asjaolude põhjal, mida Üldkohus muuseas põhjalikult käsitles,⁷⁷ täiesti kindel, et eraõiguslik võlausaldaja oleks pankrotimenetlusest tuleneva võimaliku ajakao tõttu pigem otsustanud 224,3 miljoni Slovakkia krooni kohe kättesaamise kasuks ja loobunud pankrotivara müügist saadavast ülejäänud summast.

104. Sellega seoses tuleb meenutada, et seda kriteeriumi, mida Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikas rakendatakse eelise hindamiseks, mida abisaajast ettevõtja ei oleks „ilmselgelt” sarnases olukorras eraõiguslikult võlausaldajalt saanud, ei tohi mõista kvantitatiivse kriteeriumina.⁷⁸ Komisjoni kaalutlusruumi arvesse võttes piisab sellest, et vaidlusaluses otsuses eeldatud eraõigusliku võlausaldaja käitumist sarnases olukorras (see tähendab pankrotimenetluse eelistamist) võis pidada tõenäolisemaks kui avalik-õigusliku võlausaldaja tegelikku käitumist (see tähendab kompromissi raames nõudest 65% ulatuses loobumist). Sellise hinnangu tõenäosuse suhtes ei kehti ranged nõuded.⁷⁹

105. Frucona apellatsioonkaebuse teise väite esimene osa on eeltoodut arvesse võttes põhjendamatu.

2. Tõendite moonutamise etteheide

106. Lõpetuseks jääb üle kontrollida Frucona apellatsioonkaebuse teise väite teist osa, milles Frucona heidab ette tõendite moonutamist.

a) Vastuvõetavus

107. Tõendite moonutamine on põhimõtteliselt selline õigusküsimus, mida Euroopa Kohus võib apellatsioonimenetluses käsitleda. ELTL artikli 256 lõige 1, Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 51 esimese lõigu ja Euroopa Kohtu kodukorra artikli 112 lõike 1 esimese lõigu punkt c kohustavad moonutamist puudutava etteheite esitanud apellanti täpselt osutama tõenditele, mida Üldkohus on väidetavalt moonutanud, märkides ära hindamisvead, mis tema arvates on selle moonutamise põhjustanud.⁸⁰

108. Frucona apellatsioonkaebuse väited ei vasta neile küllaltki täpsetele tingimustele. Frucona selgitas küll paljusõnaliselt, miks tema arvates ei ole asjakohased Üldkohtu märkused pankrotimenetluse kulude ja kestuse kohta, komisjoni väidetava ettevaatlikkuse kohta asjaolude hindamisel ning võla jäägi näilise tähenduse kohta pärast pankrotimenetluse läbiviimist. Ta ei ole siiski selgitanud, milliseid konkreetseid tõendeid on Üldkohus väidetavalt moonutanud ja milles hindamisviga seisneb. Frucona piirdub peamiselt sellega, et märgib apellatsioonkaebuse teise väite iga lõigu lõpus ühe või koguni ainult poole lausega, et Üldkohus tugineb „esitatud tõendite” „ilmsele moonutamisele” või „ilmselgelt ekslikule hinnangule”.

76 — Vt selle kohta eespool eelkõige käesolev ettepanek, punkt 60.

77 — Vaidlustatud kohtuotsus, punktid 124–128.

78 — Vt eespool käesolev ettepanek, punktid 48–51.

79 — Vt eespool käesolev ettepanek, punktid 61 ja 62.

80 — 7. jaanuari 2004. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P: Aalborg Portland jt vs. komisjon (EKL 2004, lk I-123, punktid 50 ja 159); 17. juuni 2010. aasta otsus kohtuasjas C-413/08 P: Lafarge vs. komisjon (EKL 2010, lk I-5361, punkt 16) ja 9. juuni 2011. aasta otsus kohtuasjas C-71/09 P: Comitato „Venezia vuole vivere” jt vs. komisjon (EKL 2011, lk I-4727, punkt 152).

109. Neil asjaoludel olen ma seisukohal, et tõendite moonutamise väide ei ole üldse esitatud nõuetekohaselt.

b) Põhjendus

110. Isegi juhul, kui kõnealust väidet võiks pidada vastuvõetavaks, ei oleks see ikkagi põhjendatud.

111. Apellant on lehekülgede viisi selgitanud, miks ta ei pea veenvaks Üldkohtu mõttearendust pankrotimenetluse kulude ja kestuse kohta, komisjoni väidetava ettevaatlikkuse kohta asjaolude hindamisel ning võla jäägi oletusliku tähenduse kohta pärast pankrotimenetluse läbiviimist.

112. See ei ole tõendite moonutamise väite puhul siiski asjakohane. Kõnealuse moonutamisega on tegemist nimelt vaid juhul, kui ilma uusi tõendeid uurimata on selge, et olemasolevatele tõenditele antud hinnang on *ilmselgelt väär*.⁸¹ Teisisõnu peab tõendite hindamine vaidlustatud kohtuotsuses olema lausa ebamõistlik ja Üldkohtu tehtud hindamisviga peab selgesti silma hakkama. Kui tõendeid on võimalik mitut moodi tõlgendada, nagu on keeruka majandusliku olukorra puhul tavapärane, siis ei saa kohtule ette heita ühe võimaluse kasuks otsustamist ka siis, kui appellant või isegi Euroopa Kohus eelistavad teistsugust tõlgendust.

113. Kahtlemata on võimalikud eri seisukohad küsimuses, kas Üldkohtu mõttearendus pankrotimenetluse kulude ja kestuse kohta, komisjoni väidetava ettevaatlikkuse kohta asjaolude hindamisel ning võla jäägi oletusliku tähenduse kohta pärast pankrotimenetluse läbiviimist on käesoleval juhul veenev. *Ilmselgelt vääri* järeldusi Üldkohus olemasolevate tõendite põhjal teinud ei ole.

114. Sama kehtib kirjalikus menetluses ja Euroopa Kohtu istungil põhjalikult käsitletud küsimuse kohta, kas komisjon võttis vaidlusaluses otsuses arvesse pankrotimenetluse kestuse aspekti. Üldkohtu sõnul „ei saa komisjonile ette heita, et ta jättis selle küsimuse tähelepanuta ega arvestanud [Frucona] positsiooni antud küsimuses”.⁸² Frucona rõhutab seevastu, et vaidlusalune otsus ei puuduta pankrotimenetluse kestust ja heidab Üldkohtule ette selle otsuse moonutamist.

115. Kõnealune etteheide on põhjendamatu. Kuigi vastab tõele, et vaidlusalusest otsusest ei nähtu selgesti, kas komisjon käsitles pankrotimenetluse kestust ja mil viisil ta võttis seda arvesse eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumi rakendades. Sellest üksi ei saa siiski järeldada – kuigi Frucona arvab teisiti –, nagu oleks komisjon jätnud pankrotimenetluse kestuse arvesse võtmata. Sellega seoses saab vaidlusalust otsust mitmeti tõlgendada. Seepärast ei ole alust pidada komisjoni hinnangut *ilmselgelt vääraks*, kui Üldkohus on erinevalt apellandist arvamusel, et komisjon käsitles kõnealust problemaatikat ja Frucona sellekohast seisukohta. Õeldul on seda enam kaalu, et vaidlusaluse otsuse põhjendustes 40 ja 54, millele Üldkohus sõnaselgelt viitab,⁸³ leidub selgeid pidepunkte selle kohta, et komisjon oli kõnealustest probleemidest vähemalt teadlik. Võimalik, et komisjon ei pidanud neid käesolevas kohtuasjas esinevatel asjaoludel⁸⁴ oluliseks ega käsitlenud põhjendustes seetõttu võimaliku pankrotimenetluse kestust täpsemalt.⁸⁵

81 — 18. jaanuari 2007. aasta otsus kohtuasjas C-229/05: PKK ja KNK vs. nõukogu (EKL 2007, lk I-439, punkt 37); 22. novembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-260/05 P: Sniace vs. komisjon (EKL 2007, lk I-10005, punkt 37) ja eespool 80. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus „Venezia vuole vivere”, punkt 153.

82 — Vaidlustatud kohtuotsus, punkt 123.

83 — Vt selle kohta veel kord vaidlustatud kohtuotsus, punkt 123.

84 — Neid asjaolusid kirjeldab Üldkohus lähemalt vaidlustatud kohtuotsuse punktides 124–128. Ka Euroopa Kohtu menetluses esitati nende kohta aktiivselt väga vastandlikke seisukohti.

85 — Võib-olla lähtus komisjon sellega seoses – kas õigesti või vääralt – kohtupraktikast, mille kohaselt komisjon ei pea võtma seisukohta asjaolude suhtes, mis ilmselgelt asjasse ei puutu, on tähtsusetud või ilmselgelt teisejärgulised (vt eespool 20. joonealuses märkuses viidatud Chronoposti kohtuotsus, punkt 89; 10. juuli 2008. aasta otsus kohtuasjas C-413/06 P: Bertelsmann ja Sony vs. Impala, nn Impala kohtuotsus, EKL 2008, lk I-4951, punkt 167, ja eespool 9. joonealuses märkuses viidatud Elf Aquitaine kohtuotsus, punkt 154).

116. Kokkuvõttes näib mulle, et tegelikkuses soovib Frucona tõendite moonutamise ettekäändel kallutada Euroopa Kohut uuesti hindama Üldkohtu menetluses hinnatud faktilisi asjaolusid ja tõendeid. Selline toimimisviis ei ole siiski kooskõlas apellatsioonkaebuse olemusega, sest Euroopa Kohtu tegevus piirdub vastavalt ELTL artikli 256 lõikele 1 õigusküsimuste uurimisega.⁸⁶

117. Eeltoodu põhjal ei ole tõendite moonutamise väide mitte ainult vastuvõetamatu, vaid ka põhjendamatu.

3. Vahekokkuvõte

118. Kokkuvõttes tuleb ka Frucona apellatsioonkaebuse teine väide tervikuna tagasi lükata.

V. Kohtukulud

119. Kui apellatsioonkaebus jäetakse rahuldamata, nagu ma teen ettepaneku käesolevas asjas, otsustab Euroopa Kohus kohtukulude jaotuse (kodukorra artikli 122 esimene lõik), mida üksikasjalikult reguleerib kodukorra artikkel 69 koosmõjus artikliga 118.

120. Kodukorra artikli 69 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna Frucona on kohtuvaidluse kaotanud ning komisjon ja St. Nicolaus-trade on teiste menetlusosalistena kohtukulude hüvitamist nõudnud, tuleb nende kohtukulud välja mõista Fruconalt.

VI. Ettepanek

121. Eeltoodud kaalutlustele tuginedes teen Euroopa Kohtule ettepaneku langetada järgmine otsus:

1. Jätta apellatsioonkaebus rahuldamata.
2. Mõista kohtukulud välja Frucona Košice a. s-ilt.

⁸⁶ — 15. märtsi 2007. aasta otsus kohtuasjas C-95/04 P: *British Airways vs. komisjon* (EKL 2007, lk I-2331, punkt 137), eespool 85. joonealuses märkuses viidatud *Impala* kohtuotsus, punkt 29), 29. märtsi 2011. aasta otsus kohtuasjas C-352/09 P: *ThyssenKrupp Nirosta vs. komisjon* (EKL 2011, lk I-2359, punkt 180) ja eespool 9. joonealuses märkuses viidatud *Elf Aquitaine* kohtuotsus, punkt 68.